ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
ਬਨਾਮ
ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ
(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2845 ਆਫ 2017)
ਜੂਨ 15, 2023
[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ ਅਤੇ ਅਹਸਾਨੁਦੀਨ ਅਮਨੁੱਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ: ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002 – ਧਾਰਾਵਾਂ 2(ਐਚ), 19(4)(ਜੀ) ਅਤੇ 28 – "ਉਦਯੋਗ" – ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ – ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਧਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ – ਕੀ ਕੋਮਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ – ਫੈਸਲਾ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ – ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ – ਸਰਕਾਰ ਦੇ "ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨ" ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਖਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ, ਇੱਕ ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ "ਉਦਯੋਗ" ਦੇ ਪ੍ਰੀਵਿਊ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰਾਜ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਰਟੀਕਲ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ – ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੈੱਟ ਅੱਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰ ਹੈ – ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19(4)(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਸਟੈਚਿਊਟਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੋਨੋਪੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਮੋਨੋਪੋਲੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ – ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਲੇ ਹੀ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਵੇਗੀ – ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀਸੀਆਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ

ਜੋ ਕਿ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਲਾਗੂ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਰਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1973 – ਧਾਰਾਵਾਂ 5, 11, 28 ਅਤੇ 32 – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚਛੇਦ 39 (ਬੀ)।

ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002 – ਧਾਰਾ 28 – ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1973 – ਧਾਰਾ 32 – ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਅਤੇ ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ – ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ, ਖਾਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਹੈ ਜੋ ਸੀਸੀਆਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸ਼ੋਧਨ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ – ਫੈਸਲਾ: ਸੰਸਦ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟ ਲਿਖੇ ਹਨ – ਵਿਧਾਇਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ – ਜੇ ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ

ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ – ਧਾਰਾ 28(1) ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ – ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣਾ – ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002: ਧਾਰਾਵਾਂ 2(ਆਰ), 2(ਐਸ), 2(ਟੀ), 3, 4, 19 – ਐਂਟੀ ਕਾਂਪੀਟੀਟਿਵ ਸਮਝੌਤੇ – ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ – ਐਕਟ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ – ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002: ਧਾਰਾਵਾਂ 18, 26, 27, 33, 36 ਅਤੇ 41 – ਕਾਂਪੀਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ – ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ – ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਐਕਟ, 1973 – ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 4, 5 ਅਤੇ 11 –ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ: ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 39 (ਬੀ) – "ਆਮ ਭਲਾਈ" – ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੈਂਥਮਾਈਟ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉੱਚ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ – ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਦਾ ਅਰਥ ਸਮੇਂ, ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ।

ਰਿਪੋਰਟ/ਸਿਫਾਰਸ਼ – ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨੀਤੀ – ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ – ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:1. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਲੱਗ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਉਦਮ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਗੱਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, 'ਉਦਮ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ, ਮੁਦਰਾ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੁਝ 'ਉਦਮ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਣਨ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਸਾਵਰਨ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚ੍ਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 80 ਅਤੇ 81]

2. ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਰਕ ਵਿਚਾਰਣੇ ਪੈਣਗੇ ਜੋ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 19(4) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਦਮ ਛਾਇਆ ਸਥਾਨ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ "ਸਾਰੇ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ" ਕਾਰਕ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ। ਕੀ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਕਾਰਕ ਜੋ "ਕੋਈ" ਕਾਰਕ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਉਦਮ ਛਾਇਆ ਸਥਾਨ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੇੜੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(4)(ਜੀ) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਮੋਨੋਪੋਲੀ" ਜਾਂ "ਛਾਇਆ ਸਥਾਨ", ਚਾਹੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਮ ਜਾਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ

ਕੰਪਨੀ, ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3, ਅਤੇ 11 ਦਾ ਇਹ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19(4)(ਜੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਲੀਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ.

3. ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 4(2) ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਗੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 4(2)(ਅ) ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਿਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹਾਲਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਚਿਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਮੁੱਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੁੱਟ ਮੁੱਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਗਲੇ, ਧਾਰਾ 4(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ-ਦਾਤਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 92]

4. ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, 2007 ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(4)(ਜੀ) ਵਿੱਚ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੰਸਦ ਦੀ ਇਹ ਮੰਸ਼ਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ।

5. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹਨ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਆਪਣੇ ਆਪ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 119]

6. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਚਾਹੇ ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਮਤਾਂ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਰਟੀਕਲ 36 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਵਰਣਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇੰਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਮਨਮਰਜੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਨਿਆਇਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਵਰਗ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਮਾਨਕ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਆਇਕਤਾ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ

ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਰਮ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਹ ਮਾਹਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਇਨਪੁਟ ਵੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ, ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 120][884-A-E]

7. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਛੋਟ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਨਹਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬੇਬਸ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 124]

8. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 125]

ਤਾਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ 1980 (4) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 179 : [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1042 ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਰੰਗਨਾਥ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (1977) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 471 : [1978] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 641- ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਜਰਾਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੀ: (2002) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237 : [2002] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 366; ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 216 : [2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34; ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 640 : [2006] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 954; ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1983) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 147 : [1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1000; ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1338; ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਸਕੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ (2011) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 727 : [2011] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336; ਸਾਨਵਰਮਲ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵਾ ਕੋਆਪ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1990) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 288 : [1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 862; ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ & ਹੋਰ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 339 : [1996] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472; ਵਾਮਨ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (1981) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 362 : [1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਆਈ.ਆਰ ਕੋਹਲੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਦੀ ਰਾਜ (2007) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : [2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706; ਖੋਦੇ ਡਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ।

ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 574 : [1994] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 477; ਪਰਾਗ ਆਈਸ ਅਤੇ ਆਈਲ ਮਿਲਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ (1978) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 459 : [1978] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 293; ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਿਰਹਿੰਦ ਕੋਆਪ. ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ-ਕਮ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1999) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 82 : [1999] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 505; ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਏ. ਰਜੱਪਾ (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 213 : [1978] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 207; ਐਨ. ਨਾਗੇਂਦਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1994) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 205 : [1994] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 144; ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਿਮਾ ਦਾਸ (ਮਿਸਿਜ਼) ਅਤੇ ਹੋਰ (2000) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 465 : [2001] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 480; ਏਗਰੀਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਮਾਰਕੇਟ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਹਰੀਕੁਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2000) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 61 : [2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 379; ਹਸਨ ਮੁਰਤਜ਼ਾ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ (2002) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਸਨਵਰਮਲ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵਾ ਕੋਆਪ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1990) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 288 : [1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 862; ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਅਬੂ ਕਾਵੂਰ ਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ (1984) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 515 : [1984] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 725 ਅਤੇ ਸਮਾਥਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (1997) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 191 : [1997] 2 ਸੁਪਲ.

ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 305 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2006] ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 954 ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1000 ਪੈਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2002] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 366 ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2000] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 34 ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1980] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1338 ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 336 ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1990] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 862 ਪੈਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1996] 10 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 472 ਪੈਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1981] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 706 ਪੈਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[1994] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 477 ਪੈਰਾ 19 ਸਿਵਲ

[1978] 3 ਐਸਸੀਆਰ 293 ਪੈਰਾ 19 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1999] 2 ਐਸਸੀਆਰ 505 ਪੈਰਾ 20 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1978] 3 ਐਸਸੀਆਰ 207 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1994] 3 ਸਪਲ. SCR 144 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

[2000] 1 SCR 480 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[2000] 3 ਸਪਲ. SCR 379 ਪੈਰਾ 22 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

(2002) 3 SCC 1 ਨੇ ਪੈਰਾ 23 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

[1984] 1 ਐਸਸੀਆਰ 725 ਪੈਰਾ 113 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

[1980] 3 ਐਸਸੀਆਰ 1042 ਪੈਰਾ 113 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1978] 1 SCR 641 ਪੈਰਾ 115 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[1997] 2 ਸਪਲ. SCR 305 ਨੇ ਪੈਰਾ 116 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ

ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.2845ਆਫ 2017.

ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 09.12.2016 ਦਾ ਜੋ ਕਿ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਪੀਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 80 ਦੇ 2014 ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਅਵਮਾਨਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 896 ਦੇ 2018 ਵਿੱਚ ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 2845 ਦੇ 2017
ਅਤੇ ਟੀ.ਸੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19, 20, 16-18, 21 ਦੇ 2023

ਐਨ. ਵੇਂਕਟਰਾਮਨ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਕੇ ਕੇ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤਕੁਮਾਰ, ਬਿਨੇਂਦਰ ਸਰਾਫ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ. ਸ਼ੀਨਾ ਤਾਕੀ, ਮਿਸ. ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਸੈਨੀ,ਮਿਸਿਜ. ਬੀਨਾ ਗੁਪਤਾ, ਹਰਮਨ ਸੰਧੂ, ਮਿਸ. ਸ਼ੈਲੀ ਭਾਸੀਨ, ਯਾਮਨ ਵਰਮਾ,ਚੈਤਨਿਆ ਸਫਾਇਆ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ. ਰਵੀਨਾ ਲਲਿਤ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਹਜ਼ਾਰੀ,ਮਿਸ. ਸੰਜਨਾ ਐਲ.ਬੀ., ਐਸ. ਐਸ. ਸ਼ਰੋਫ, ਅਜੈ ਨੰਦਲਿਕੇ, ਅਚਯੁਤ ਅਜਿਤਕੁਮਾਰ,ਇਸ਼ਾ ਅਬਦੁਲ ਰਹਮਾਨ, ਰਿਸ਼ਦ ਅਹਮਦ ਚੌਧਰੀ, ਮਿਸ. ਅਨੁਜਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਵੀ.ਹਨਦਰਾਸ਼ੇਕਰਾ ਭਾਰਤੀ, ਮਿਸ. ਸ਼ਰੁਤੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਸ਼ਰੁਤੀ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ. ਅਮ੍ਰਿਤਾ ਚੰਦਰਮੌਲੀ, ਰਾਹੁਲ ਵਿਜੈਕੁਮਾਰ, ਸਾਕਿਆ ਸਿੰਘਾਚੌਧਰੀ, ਮਿੱਸ. ਰਾਧਿਕਾ ਗੁਪਤਾ, ਅਮਿੱਤ ਗੌਤਮ, ਮਾਤ੍ਰੁਗੁਪਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ.ਨਿਕਿਤਾ ਠਾਕੁਰ, ਮਿਸ. ਰਿਤਿਕਾ ਸਿੰਘਲ, ਮਿਸ. ਦਿਵਿਆ ਰੌਏ, ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੌਸ਼ਿਕ,ਏ. ਵੇਂਕਟਾ ਸੁਬਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਗਰਕੱਟੀ ਕਾਰਤਿਕ ਉਦੈ, ਮੈਸਰਜ਼. ਡੀ.ਐਸ.ਕੇ. ਲੀਗਲ,ਆਈ.ਏ. ਸਾਈਕੁਮਾਰ, ਸਮੀਰ ਮਲਿਕ, ਮਿਸ. ਨਿਕਿਤਾ ਚੌਕਸੇ, ਆਕਾਸ਼ ਲੰਬਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਅਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ' ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀਸੀਆਈ' ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁਖਤਾ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਦੂਜੇ ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਸੀਸੀਆਈ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀਸੀਆਈ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇੰਟਰਲੋਕਟਰੀ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 66587 ਆਫ 2017 ਜੋ ਕਿ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇੰਟਰਲੋਕਟਰੀ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

4. ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ 16.09.2022 ਨੂੰ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਆਇਆ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ 03.08.2017 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲਾ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

5. ਆਈ.ਏ. 66587 ਆਫ 2017 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ

ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਸੀਆਈਐਲ' ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਕਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਤੇ ਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਵੈਸਟਰਨ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟਡ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ, ਕੰਪੀਟੀਸ਼ਨ ਐਕਟ, 2002 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਐਕਟ' ਕਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੁਆਰਾ ਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉੱਚ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਈਐਲ ਦੇ ਜਨਮ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਹੇਠ। ਚੂੰਕਿ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਠੇਗਾ ਜਿਥੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਸੀ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਿਪਟਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਮਝ ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ, ਭਾਵ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ, ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖੇਗੀ।

6. ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੂਗੋਪਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਯਮਨ ਵਰਮਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਵੇਂਕਟਰਾਮਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਅਪੀਲ/ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ/ਅਰਜ਼ੀਦਾਰਾਂ ਦੇ ਦਲੀਲਾਂ

7. ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੂਗੋਪਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ) ਐਕਟ, 1973 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਕੋਲ ਖਣਨ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਨ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 31ਬੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਨੌਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਨੂੰ 'ਦੁਰਲੱਭ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਵੰਡਣ' ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ; ਕੋਲ, ਜਿਸ ਖਣਿਜ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਖਣਿਜ ਹੈ; ਇਸਦਾ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਵੰਡਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰਜਣ ਕੀਤਾ; ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਲਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਜੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਮਾਈਨਾਂ ਦੀ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਸਬਸਿਡੀਆਰੀ ਹਨ

ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਪਨੀਆਂ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 12 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਹਨ। ਉਹ ਧਾਰਾ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਰਗੀ ਕੰਪਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਬੜਦਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(4)(ਗ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਫਰਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਵਰਗੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਇੱਕ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਨੋਖੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ 'ਧਾਰਾ 39(ਬੀ)' ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਹੈ।ਅਜਿਹੀ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 39(ਬੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਦੇਖੋ ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ1$_{SUPERSCRIPT}$ ਸੰਜੀਵ ਕੋਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਕੋਕਿੰਗ ਕੋਲ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ2$_{SUPERSCRIPT}$ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਦਿਆਂ)।

8. ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 11 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸੁਪਰਵਾਈ, ਦਿਸ਼ਾ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ, ਅੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 324 ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਗੁਜਰਾਤ ਅਸੈਂਬਲੀ ਚੋਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ4)। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31C ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 39(ਬੀ) ਜਾਂ 39(ਸੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 14 ਅਤੇ 19 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।(ਦੇਖੋ ਕਸਤੂਰੀ ਲਾਲ ਲਕਸ਼ਮੀ ਰੈਂਡੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ5)।ਇਹ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਜੀਬ ਨਤੀਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਐਕਟ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨੇ ਕੋਲ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸ੍ਰੋਤ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਹੈ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੀਆਈਐਲ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਹਾਨ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਈਐਲ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ 462 ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, 345 ਸਾਲ 2012 ਵਿੱਚ 9,878 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ- 2013. ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ 51 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ 1,80,726 ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਭੂਮੀਗਤ ਖਾਣਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ 9 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕੁੱਲ ਕੋਲਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖਿਡਾਰੀ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣ ਲਈ।

9. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2)(ਅ) ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਅਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਧੀਨ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

10. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਅਧੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੈਪਟਿਵ ਕੋਲ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਭੇਦਕ ਮੁੱਲ ਤੰਤਰ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭੇਦਕ ਮੁੱਲ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ 'ਤੇ ਉਲਟਾ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਮੁੜ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੈ।

11. ਅਗਲਾ, ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਧਾਰਾ 4(2)(ਬੀ) ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਦੁਆਰਾ

ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। ਕੋਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਮੁੱਲ ਤੰਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਏ ਗਏ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਅਸਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ ਮੰਤਰਾਲਾ ਪਿੱਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕੋਲ ਸਪਲਾਈ ਦਾ ਆਵੰਟਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4(2)(ਬੀ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਮੁੜ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਮਗ੍ਰ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗਾ।

ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3, ਇਹ ਅਗਲਾ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

12. ਅਗਲਾ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27(ਅ) ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਵਿਤਰਣ ਸਬੰਧੀ ਭਲਾਈ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ, ਖਾਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਜੋ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ, ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੋਧ, ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਬੰਦੋਬਸਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

13. ਅੱਗੇ, ਇਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਐਕਟ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ, ਹੋਰ ਵੀ ਨਾਲ. (ਇਸ ਦੇ ਨਿਰਣੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀ ਭਵਿੱਖ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਸਕੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਦਾ ਲਿਕਵੀਡੇਟਰ 6 ਸੰਵਰਮਲ ਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵ ਕੋਪ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 7). ਅਨੁਭਾਗ ਐਕਟ ਦੇ 60, ਜੋ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਹੋਣਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਸੰਗਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਚਲਾਉਣਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਜੋ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਨੀਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਟਕਰਾਅ ਬਾਰੇ ਲੋੜਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇੱਕ ਲਾਭ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਬਾਹਾਂ ਹਨ ਭਲਾਈ ਰਾਜ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੋਈ ਆਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਵਿਚਲੀਆਂ ਖਾਣਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਸਨ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਉਪਲਬਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਹਾਰਕਤਾ ਗੁਆ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੂਚਿਤ ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹਨ।

14. ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਸਮੀਖਿਆ ਆਰਟੀਕਲ 226 ਜਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਰਟੀਕਲ 32 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਮੰਚ ਵੀ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਿਥੇ ਕੋਲ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਰਗੇ ਮਾਮਲੇ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਸਰਾਸਰ ਅਨਿਆਇਕ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ

15. ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਜੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਐਕਟ, ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਸ਼ਿਫਟ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਬਹੁਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿਮਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਨਮਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ, ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਜੇ ਕੱਸਣੇ ਪਏ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯਾਸ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਬਾਰੀਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਹਨ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਚਾਅ ਉੱਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦੇ। ਉਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਘਟੀਆ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮਕਸਦ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

16. ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਉੱਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵਪਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਮਾਮਲਾ ਆਰਟੀਕਲ 286 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਉਚਿਤ ਹੈ।

17. ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸੁਓ ਮੋਟੂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਵਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਗਠਨ ਇੱਕ ਪਰਯਾਪਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਭਿੰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਸਥਾਪਿਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਿਛਲੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 617 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਇਕਾਈ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਨੋਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਤਿੰਨ ਫਿਲਟਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਦੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੜਚਨ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉੱਦਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(4) ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਿੱਛਾ ਰਿਜ਼ੀਡੂਅਰੀ ਕਲਾਜ਼, ਅਰਥਾਤ, ਧਾਰਾ 19(4)(ਐਮ) ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਾ ਫਿਲਟਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ, ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ

ਵਿਸਥਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗਵਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4(2) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 19(4) ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਫਿਲਟਰ ਪਾਰ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(2) ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਉਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

18. ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 1955 ਅਧੀਨ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕੋਲਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫਰਵਰੀ, 2007 ਵਿੱਚ, ਕੋਲਾ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲਾ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਦ 2017 ਵਿੱਚ ਨੌਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੇ ਜੋ 'ਪਵਿੱਤਰ' ਸਥਾਨ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ, ਨੇ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਦੱਸੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੌਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।)

19. ਸ੍ਰੀ ਐਨ. ਵੇਂਕਟਰਾਮਨ ਮੁੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਾ ਗੁਆਵੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ, 2010 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਲਗਭਗ 67 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਨਿਜੀ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਵਾਮਨ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਆਈ.ਆਰ ਕੋਇਲ੍ਹੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਟੀ.ਐਨ. ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੌਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਖੋਡੇ ਦਿਸਟਿਲਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-25) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਸੀਮ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ 'ਯੋਗ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ' ਹਨ। ਪਰਾਗ ਆਈਸ ਅਤੇ ਆਈਲ ਮਿਲਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਆਰਟੀਕਲ 31C ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਸੇ ਛੋਟ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਸਿਰਫ ਕਾਲਪਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ।

20. ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏ, ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਲੇ ਲਈ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ (ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਖੋ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਰਹਿੰਦ ਕੋਆਪ. ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ-ਕਮ-ਪ੍ਰੋਸੈਸਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ14$_{SUPERSCRIPT}$).

21. ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਆਮ ਭਲਾਈ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 80 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੋਲਾ ਸੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦੁਆਰਾ ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇਕ

ਬਿਜਲੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੋਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਵਿਤਰਣ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੇਟ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ), ਜੋ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅੰਤਮ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨਗੇ। ਕੋਲੇ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੰਪਤ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਕੋਲੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਮ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਇਕ ਜ਼ਬਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ।

22. ਅਗਲਾ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਪੂਰਵਵਰਤੀ ਐਕਟ, ਅਰਥਾਤ, ਮੋਨੋਪੋਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਰਿਸਟ੍ਰਿਕਟਿਵ ਟ੍ਰੇਡ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1969 (ਇਸ ਨੂੰ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 3 ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 21ਏ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ। ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਉਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਹੈ। ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਛੋਟ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡੀ ਖੇਤਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 54 ਕੁੰਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘਾਟੇ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਖਾਨਾਂ ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਚਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅੰਕੜੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡਿਵੀਡੈਂਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਪਤਲੇਪਨ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਹੈ।ਉਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭੁਸੱਤਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ। ਬੰਗਲੌਰ ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੀਵਰੇਜ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਏ. ਰਾਜੱਪਾ15 (ਪੈਰੇ ਦੇਖੋ- 163 ਅਤੇ 168), ਐਨ. ਨਗੇਂਦਰ ਰਾਓ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ.16 ਸਟੇਟ (ਦੇਖੋ) ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-9, 13, 19 ਅਤੇ 25), ਚੇਅਰਮੈਨ, ਰੇਲਵੇ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ. ਚੰਦਰੀਮਾ ਦਾਸ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਅਤੇ ਹੋਰ17 (ਪੈਰਾ-38, 41 ਅਤੇ 42 ਦੇਖੋ) ਅਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਹਰੀਕੁਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ18 (ਪੈਰਾ-21 ਅਤੇ 32 ਦੇਖੋ)।

23. ਸ੍ਰੀ ਐਮ. ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਪਾਵਰ ਜਨਰੇਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਰਗੇ ਨਿੱਜੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਚੁੱਕਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਉਸਦੇ ਗਾਹਕ ਵਰਗੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਬਿਜਲੀ ਐਕਟ, 2003 ਅਧੀਨ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਬਹੁਤ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੋਲ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ 60-70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉਪਭੋਗਤਾ ਮੁੱਲ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਥੋਕ ਮੁੱਲ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਵਰਗੇ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹਸਨ ਮੁਰਤਜਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣਾ19 ਅਤੇ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਅਧਿਕਾਰਤ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ20 ਵੱਲ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ

ਓ.ਐਫ. ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ

ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ।

24. ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਨੌਵੀਂ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦਾ ਮਿਟਾਉਣਾ ਉਸਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਠੇਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੌਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 14 ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜੋਰ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀ ਹੋਰ ਮੰਚਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕਤੀ ਲੱਭ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜੋਰ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਉਸ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜੋ ਅਨੁਚਿੱਤ 39(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਆਮ ਭਲਾਈ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨੌਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਨੁਚਿੱਤ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ “ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ” ਇਕ ਜਾਰੀ ਹੁਕਮ ਹੈ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਇਹ ਉਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣਐਕਟ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ-ਵਾਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਚਿੱਤ 39(ਬੀ) ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਕੋਲ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਰੋਤ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਮ ਭਲਾਈ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੰਡਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਜੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇੱਕ ਸਧਾਰਣ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ 'ਤੇ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਿੱਤ 39(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਪੰਛੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਯਮਨ ਵਰਮਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਵੀਂ ਕੋਲ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਉਚਿਤੀਕਰਨ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਚੱਲਣ ਲਈ ਬੱਧੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਵਾਬ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ ਸੀ, ਭਾਵ, ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ।

25. ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਐਨ. ਵੈਂਕਟਰਮਨ, ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਗੇ ਇਹ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ, ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਉਸ ਦੀ ਸਹੀ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ CCI ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

26. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਚੱਲੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਨਾ ਕਰੀਏ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

27. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਨੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ 1969 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਏਕਾਧਿਕਾਰਕ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਕਾਰੀ ਵਪਾਰਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਲੰਬੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੇ ਸੁਝਾਇਆ। ਇਹ 2002 ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 2009 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੋ ਗੱਲ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਉਹ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਹੈ।

28. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਡੀ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1982 ਦੇ ਐਕਟ 30 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲੀ ਗਈ, ਨੇ 'ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਉਦਯੋਗ' ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਉਲਝਣ ਵਾਲੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। 'ਮਾਲ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ, ਸੱਚਮੁੱਚ, 1930 ਦੇ ਸੇਲ ਆਫ ਗੁੱਡਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਮਾਲ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੋਦੇ ਗਏ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ। ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨੇ ਜੁੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਇੰਟਰਕਨੈਕਟਡ ਉਦਯੋਗਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 'ਉਦਯੋਗ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।ਤਿੰਨ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, 'ਉਦਯੋਗ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 2(ਵੀ) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ:

"2(ਵੀ) "ਉਦਯੋਗ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਉਦਮ ਹੈ ਜੋ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਟੋਰੇਜ, ਸਪਲਾਈ, ਵਿਤਰਣ, ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ, ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕਾਈਆਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਚਾਹੇ ਅਜਿਹੀ ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਦਯੋਗ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ।

ਵਿਆਖਿਆ I.—ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ,—

(a) "ਲੇਖ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਲੇਖ ਅਤੇ "ਸੇਵਾ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(b) "ਇਕਾਈ" ਜਾਂ "ਵਿਭਾਗ", ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,—

(i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਟੋਰੇਜ, ਸਪਲਾਈ, ਵੰਡ, ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਪੌਦਾ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀ;

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰ।

ਵਿਆਖਿਆ II.—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਸੰਸਥਾ, ਜੋ ਕਿ, ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਹਿੱਸੇ, ਡਿਬੈਂਚਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਹਾਸਲ ਕਰਨ, ਰੱਖਣ, ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ III.—ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਥੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;"

ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਏਕਾਧਿਕਾਰਕ ਵਪਾਰ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਵਪਾਰ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ।

29. ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"3. ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।—ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਨਾ ਕਰੇ, ਇਹ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ—

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ,

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ,

(c) ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਕਿਸੇ ਕੇਂਦਰੀ, ਸੂਬਾਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਕੰਪਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ) ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ,

(d) ਕੋਈ ਵੀ ਟ੍ਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਜਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਸੰਘ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਾਮਿਆਂ ਜਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ,

(e) ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

(f) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰੀ, ਸੂਬਾਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ,

(g) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗ ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

30. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਜੋ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ, ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਰਾਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਉੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਉੱਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ [ਧਾਰਾ (ਈ)]। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

31. ਕੋਲੀਅਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 1945 ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਆਰਡਰ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਲ ਕੰਟਰੋਲਰ ਨੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ22SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਇੱਕੋ ਖਨਿਜ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਕਿੰਗਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1972 ਅਤੇ ਕੋਲ ਮਾਈਨਜ਼ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ 1973 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਲੀਅਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 1945 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ ਕੋਲੀਅਰੀ ਕਾਲਰ ਕੰਟਰੋਲ ਆਰਡਰ 2000 ਨਾਲ 01.01.2000 ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

32. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਅਤੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਭਾਰਤੀ

ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ-ਵਿਵਸਥਿਤ ਅਤੇ ਮੁੜ-ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੋ ਕੋਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਤਰਕਸੰਗਤ, ਸਮਨਵਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੋ ਸਕੇ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੀ

ਵਧਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ।"

33. ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(1) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"3. ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ।—(1) ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ 'ਤੇ, ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।"

34. ਇਹ ਕੋਲਾ ਖਾਣਾਂ (ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ) ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਐਕਟ, 1976 ਦਾ 67। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਹੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, 1993 ਦਾ ਐਕਟ 47 ਮਿਤੀ 09.06.2003। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 3(3) ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"3(3) ਕੋਲ ਮਾਈਨਾਂ (ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ) ਸੋਧ ਐਕਟ, 1976 (67 ਦੇ 1976) ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ,—

(a) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਹੋਰ ਨਹੀਂ—

(i) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀ, ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ, ਜਾਂ

(ii) ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪ-ਪੱਟੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਸੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪ-ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ

(iii) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਜੋ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ—(1) ਲੋਹੇ ਅਤੇ ਇਸਪਾਤ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, (2) ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, (3) ਇੱਕ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਲ ਦੀ ਧੋਣ, ਜਾਂ (4) ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅੰਤਮ ਵਰਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਚਲਾਏਗੀ;

(b) ਅਜਿਹੇ ਖਾਣ ਪੱਟੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪ-ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਖਾਣ ਪੱਟੇ ਅਤੇ ਉਪ-ਪੱਟੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਖਾਣ ਪੱਟੇ ਅਤੇ ਉਪ-ਪੱਟੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੋਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਜਾਂ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ;

(c) ਕੋਈ ਵੀ ਲੀਜ਼ ਜੋ ਕੋਲ ਖੋਦਣ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੋਲ ਖੋਦਣ ਜਾਂ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲਈ ਲੀਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਲੀਜ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ, ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ—

(i) ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੋਟੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਪਰਿਆਪਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟਡ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਤੇ

(ii) ਉਪ-ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕੋਲ ਨੂੰ ਰੇਲ ਦੁਆਰਾ ਢੋਇਆ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

35. ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਬਣਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਵੇਸਟਿੰਗ ਹੋਈ। ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ:

“5. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੇਸਟਿੰਗ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—

(1) ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਾਲਣ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਤਾਰੀਖ (ਨਿਯੁਕਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾ ਹੋਵੇ), ਜੋ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

(2) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ, ਅਜਿਹੇ ਵੇਸਟਿੰਗ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਉਸ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ਧਾਰਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਦੀ ਅਵਧੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਲੀਜ਼ ਮਿਨਰਲ ਕੰਸੈਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਵੇਸਟਿੰਗ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।

(3) ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋਈ ਲੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ "ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ" ਨੂੰ "ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ" ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

36. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 11 ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ:

“11. ਕੋਲ ਖਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਆਦਿ।—(1) ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸੁਪਰਡੈਂਟੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਰੁਚੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ,— (ਅ) ਉਸ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਾਂ (ਬ) ਉਸ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕਸਟੋਡੀਅਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੋਵੇਗੀ,ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਸਟੋਡੀਅਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਲ ਖਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਅਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਗੇ। (2) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕੋਲ ਖਾਨ ਦਾ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦਿਸ਼ਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।”

37. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਧਾਰਾ 28 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰੀਏ:

“28. ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ।- ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਸੰਗਤ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸਰ ਪਾਉਣਗੇ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਰ ਪਾਉਣਗੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ।”

38. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 32 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"32. ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜੋ ਇੱਕ ਖਾਣ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੋਲਾ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਵੇਸਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਰਿਸੀਵਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

39. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੌਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ 2017 ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਤੱਕ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

40. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31B ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"31B. ਕੁਝ ਐਕਟਾਂ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਿਨਾਂ ਧਾਰਾ 31A ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਨੌਵੇਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਕਦੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਐਕਟ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਹਰੇਕ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਗ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।"

41. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31C ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"31C. ਕੁਝ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਚਾਉ ਧਾਰਾ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜੋ ਭਾਗ IV ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 14 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 19 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਉਪਚਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ।"

42. ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲਾਅਵਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਪਰਯਾਪਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸਨ ਬਲਕਿ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ।

43. ਇੱਕ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾ। ਇਹ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਲਾਈ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਪਭੋਗਤਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।"(ਦੇਖੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-2.1.1)

ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

"2.1.1 ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ "ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਾਅ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਖੇਮਾਨੀ, ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਮਾਰਕ ਏ. ਦੁਤਜ਼,

1996)। ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਅਧਿਕਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਭਲਾਈ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੈਕਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।[1] ਇਹ ਵਧੀਆ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਭਲਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਤਮੀਕਰਣ ਆਵੰਟਨ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ। ਟੈਕਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਲਾਈ-ਘਟਾਉਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

44. 1991 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"2.6.4 ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ

1991 ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਇਕਾਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਿਕ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਹਾਲੇ ਵੀ ਹਾਵੀ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਰੱਖਿਆ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਨਾਭਿਕੀ ਖਨਿਜ ਅਤੇ ਰੇਲ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਲੋਹਾ ਅਤੇ ਇਸਪਾਤ, ਭਾਰੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ, ਜਹਾਜ਼, ਹਵਾਈ ਯਾਤਰਾ, ਜਹਾਜ਼ ਬਣਾਉਣਾ, ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਪਾਵਰ ਹੁਣ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਘਾਟੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਬੋਰਡ (ਬੀ.ਆਈ.ਐਫ.ਆਰ.) ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ: ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਵੱਧ ਸਵਾਯੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ।"

45. ਅਸੀਂ ਅਗਲਾ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-2.8.5 ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"2.8.5 ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤਕ, ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਜ਼ੀਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਵਿੱਤੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਜ਼ੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਲਈ ਦਾਖਲਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਵਿੱਚ ਤਰਜੀਹੀ ਵਰਤੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਤਰਜੀਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।"

46. ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ-3.4.5 ਅਤੇ 3.4.6 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

"3.4.5 ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੀਤੀ ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹਨ ਬਲਕਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਸਾਧਨਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੇ ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਧੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਿਭਿੰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਵਿਵੇਕਪੂਰਨ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਕੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਵਿੱਤੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜਾਨੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਬਜਟੀ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਪੰਪਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸਕੋਪ ਹੈ ਬਲਕਿ ਢਾਂਚਾਗਤ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਛਾਣ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਨਿਜ਼ੀਕਰਨ ਦੀ ਓਰ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਯਮਨ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਨਿਜ਼ੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕੇਵਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪਕਾਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਧੀਮੀ ਗਿਰਾਵਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

3.4.6 ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕੁਝ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ:

ਏ. ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬੀ. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਹਾਰਾ ਕਾਰਨ, ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਪਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਪਾਬੰਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਟੈਂਡਰਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ। (ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤਾ)।

ਸੀ. ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਜੋ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ।"

47. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-3.4.7 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“3.4.7 ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਅਕਸਰ ਨੋਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਕੁਸ਼ਲਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਰਦਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤੋਂ ਵਿਛੋੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ (ਅਹਾਰੋਨੀ, ਯਾਇਰ, 1986)। ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਵਿਆਪਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਨ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਸੰਭਵਤ: ਮੁਕਾਬਲਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਵੇਗਾ।”

48. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-3.5.2 ਵਿੱਚ ਸਮਾਰੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

“3.5.2 ਸਾਰਾਂਸ

xxx xxx xxx

6. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੇਚ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਜੀਕਰਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਏਕਾਧਿਕਾਰਵਾਦੀ, ਪਾਬੰਧਕ ਅਤੇ ਅਨਿਆਇਕ ਵਪਾਰਕ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।”

49. ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-4.2.2 ਅਤੇ 4.2.4 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

"4.2.2 ਦਾਇਰਾ

ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ. ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਕਾਈਆਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਬਾਹਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵੈਧ ਉਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4.2.4 ਇਸੇ ਤਰਕ ਨਾਲ, ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਕਾਰਜ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੱਖਿਆ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਧੀ, ਮੁਦਰਾ ਕਾਰਜ) ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਰਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਖਤੀ ਦਾ ਸਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

50. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-4.4.7 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ:

"4.4.7. ਇਹ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਉਪਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੱਖ ਹਨ – ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ। ਮੰਗ ਪਾਸੇ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਿਕਲਪ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ, ਜੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਉਤਪਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਧ ਜਾਵੇ। ਸਪਲਾਈ ਪਾਸੇ ਤੋਂ, ਇਹ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਲਪ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਭੌਗੋਲਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਭੌਗੋਲਿਕ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਉਸ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਥਾਨਕ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਕਦੇ ਕਦੇ ਗਲੋਬਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ। ਭੌਗੋਲਿਕ ਪੱਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਕਾਰਕ ਖਪਤ ਅਤੇ ਮਾਲ ਦੀ ਢੋਆਈ ਦੇ ਪੈਟਰਨ, ਢੋਆਈ ਦੀ ਲਾਗਤ, ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਭੌਗੋਲਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀ ਢੋਆਈ ਲਈ ਬਾਧਾਵਾਂ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਿਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਢੋਆਈ ਲਾਗਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉਤਪਾਦਨ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

51. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-4.8.8 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"4.8.8. ਸੰਖੇਪ

1. ਰਾਜ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਖਰੀਦ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ।

2. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੇ ਦੇ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਵਾਯਤਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।

3. ਜੇਕਰ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਪਦੰਡ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦਬਦਬੇ/ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਗੀਆਂ।

4. ਕੁਝ ਵਿਰੋਧੀ-ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਮਤ, ਮਾਤਰਾ, ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਸਾਂਝੇ ਕਰਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਟੈਲਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

5. ਦਬਦਬੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਉੱਤੇ ਨਾਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗਾ।

6. ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਇਹ ਇੱਕ ਦਬਦਬਾਸ਼ਾਲੀ ਉਦਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

7. ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ਕਾਰਾਂ ਲਈ ਬਾਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਆਕਰਸ਼ਣ ਕਰਨਗੀਆਂ।

8. ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਮਰਜਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ 90 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਜਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਰਜਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਰਜਰ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਕਸ਼ਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤੌਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

52. ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਲ 2002 ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਇੱਕ ਐਕਟ ਜੋ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਉਣ ਅਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸਹਾਇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ।”

53. ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

54. ਧਾਰਾ 2(h) 'ਉਦਯੋਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

"2(h) 'ਉਦਯੋਗ' ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਭਾਗ, ਜੋ ਹੈ ਜਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸੰਲਗਨ, ਜੋ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਭੰਡਾਰਣ, ਸਪਲਾਈ, ਵਿਤਰਣ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ, ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸ਼ੇਅਰਾਂ, ਡਿਬੈਂਚਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਿਕਿਉਰਿਟੀਜ਼ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣ, ਰੱਖਣ, ਅੰਡਰਰਾਈਟਿੰਗ ਜਾਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕਾਈਆਂ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕਾਈ ਜਾਂ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿੱਥੇ ਉਦਯੋਗ ਸਥਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵੱਖਰੇ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣੂ ਊਰਜਾ, ਮੁਦਰਾ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ.-ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ,—

(ਅ) "ਗਤੀਵਿਧੀ" ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(ਬ) "ਲੇਖ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਲੇਖ ਅਤੇ "ਸੇਵਾ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸੇਵਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

(ਸੀ) "ਇਕਾਈ" ਜਾਂ "ਵਿਭਾਗ", ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ

(i) ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੇਖ ਜਾਂ ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਭੰਡਾਰਣ, ਸਪਲਾਈ, ਵਿਤਰਣ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਪਲਾਂਟ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀ;

(ii) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਜਾਂ ਦਫਤਰ;

55. ਧਾਰਾ 2(i) 'ਮਾਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

"2(i) "ਮਾਲ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ 1930 ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਐਕਟ (8 ਦਾ 1930) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—

(ਅ) ਉਤਪਾਦਿਤ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਜਾਂ ਖੋਦੇ ਗਏ ਉਤਪਾਦ;

(ਬ) ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਡਿਬੈਂਚਰ, ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ;

(ਸੀ) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਪਲਾਈ, ਵਿਤਰਿਤ ਜਾਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਮਾਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮਾਲ;

56. ਧਾਰਾ 2(l) 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

"2(l) "ਵਿਅਕਤੀ" ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—

(i) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ;

(ii) ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਪਰਿਵਾਰ;

(iii) ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ;

(iv) ਇੱਕ ਫਰਮ;

(v) ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘ, ਚਾਹੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਚਾਹੇ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਟਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ;

(vi) ਕੇਂਦਰੀ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ, 1956 (1 ਦੇ 1956) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ;

(vii) ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ;

(viii) ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਇੱਕ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ;

(ix) ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ;

(x) ਹਰ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ;

57. ਸ਼ਬਦ ‘ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ’, ‘ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ’, ‘ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ’, ਸਭ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹਨ:

“2(r) “ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ

ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

2(s) “ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਲ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਜਾਂ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੜੋਸੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ;

2(t) “ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਉਹ ਸਾਰੇ ਉਤਪਾਦ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਾਰਨ, ਬਦਲਣਯੋਗ ਜਾਂ ਵਿਕਲਪਿਕ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ;”

58. ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਵਿਰੋਧੀ-ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

59. ਅਸੀਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 4 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 4 ਆਧਿਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"4. (1) ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਆਪਣੀ ਆਧਿਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਆਧਿਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਤਬ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ।—

(ਅ) ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ, ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ—

(i) ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤ; ਜਾਂ

(ii) ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ (ਸਮੇਤ ਲੁੱਟ ਮੂਲ) ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ।

ਵਿਆਖਿਆ।— ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ (i) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਸ਼ਰਤ ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ii) ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਅਣਉਚਿਤ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਕੀਮਤ (ਸਮੇਤ ਲੁੱਟ ਮੂਲ) ਨੂੰ ਉਹ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਸ਼ਰਤ ਜਾਂ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਬ) ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ (ii) ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤਕਨੀਕੀ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

(ਡੀ) ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਪੂਰਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਵਰਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ; ਜਾਂ

(ਈ) ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਧਿਪਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ।

ਵਿਆਖਿਆ।—ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ—

(ਅ) "ਆਧਿਪਤ ਸਥਿਤੀ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ

ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ—

(i) ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਬਲਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ; ਜਾਂ (ii) ਆਪਣੇ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ।

(b) "ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਮੁਲਿਆ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜੋ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ, ਜਿੰਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੋਵੇ, ਮਾਲ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ।

(c)"ਗਰੁੱਪ" ਦਾ ਅਰਥ ਉਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਖੰਡ (ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

60. ਧਾਰਾ 5 ਸੰਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਰੋਧੀ-ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਯੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਐ 3 ਸੀਸੀਆਈ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 9 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਸੀਆਈ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਸਮੇਤ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

61. ਧਾਰਾ 8 ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਦੋ ਤੋਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਛੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

62. ਧਾਰਾ 8(2) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"8(2) ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ, ਕਾਰੋਬਾਰ, ਵਪਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿੱਤ, ਲੇਖਾ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਉਦਯੋਗ, ਜਨ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ, ਸਮੇਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ, ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

63. ਧਾਰਾ 17 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"17. (1) ਕਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗਰ ਨਿਭਾਈ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਭੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(3) ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ੇਵਰਾਂ ਦੀ ਉਸ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਕੋਨੋਮਿਕਸ, ਕਾਨੂੰਨ, ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤਜਰਬਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਹੈ।"

64. ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਫਰਜ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 18 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"18. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ

ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੇ, ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਵਾ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖੇ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਪਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੂਰਵ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

65. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਸੈਕਸ਼ਨ 19(4) ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

66. ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

"19(4) ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਹ ਜਾਂਚਦਿਆਂ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗਾ, ਨਾਮਤ:—

(a) ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦਾ ਮਾਰਕੀਟ ਸ਼ੇਅਰ;

(ਬੀ) ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸਰੋਤ;

(c) ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ;

(d) ਵਪਾਰਕ ਸਮੇਤ ਉੱਦਮ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਫਾਇਦੇ;

(e) ਉੱਦਮਾਂ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੈਟਵਰਕ ਦਾ ਲੰਬਕਾਰੀ ਏਕੀਕਰਣ ਅਜਿਹੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ;

(f) ਉੱਦਮ 'ਤੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ;

(ਗ) ਮੋਨੋਪੋਲੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਚਾਹੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ।

(h) ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਧਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯਮਨ ਬਾਧਾਵਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਜੋਖਮ, ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਚ ਪੂੰਜੀ ਲਾਗਤ, ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਧਾਵਾਂ, ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਬਾਧਾਵਾਂ, ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ, ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਲਈ ਬਦਲਣਯੋਗ ਮਾਲ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਉੱਚ ਲਾਗਤ;

(i) ਵਿਰੋਧੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ;

(j) ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਆਕਾਰ;

(k) ਸਮਾਜਿਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤਾਂ;

(l) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਲਾਭ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਉੱਦਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਪਰੀਤ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ;

(m) ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

67. ਧਾਰਾ 19(5) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੰਨਣ ਲਈ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

68. ਧਾਰਾ 19(6) ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਕਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

69. ਧਾਰਾ 19(7) ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

70. ਧਾਰਾ 27 ਉਹ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ:

“27. ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਉੱਦਮ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ:—

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਉੱਦਮਾਂ ਦੀ ਸੰਘ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁੜ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(b) ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਤੇ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਔਸਤ ਟਰਨਓਵਰ ਦਾ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰੇਕ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਉੱਦਮਾਂ ਉੱਤੇ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਟੈਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਉਸ ਕਾਰਟੈਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਰ ਉਤਪਾਦਕ, ਵਿਕਰੇਤਾ, ਵਿਤਰਕ, ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਤਾ ਉੱਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ ਉਸਦੇ ਮੁਨਾਫੇ ਦਾ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਜਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਲਈ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ, ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਤਨੀ ਪੈਨਲਟੀ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2007 ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(ਡੀ) ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧੇ ਜਾਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;

(ਈ) ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;

(ਐਫ) ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2007 ਦੁਆਰਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

(ਜੀ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ ਉਹ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰੇ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਹ ਖੋਜ ਮਿਲੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਲੋਜ਼

(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

71. ਧਾਰਾ 28 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

72. ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 41 ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਨਲਟੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 53ਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ "54. ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—

"54. ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ, ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ—

(a) ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਛੋਟ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ;NONE

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਸੰਧੀ, ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸੰਮੇਲਨ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;NONE

(c) ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ:NONE

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸਾਰਵਭੌਮਿਕ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੀ ਛੋਟ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

73. ਧਾਰਾ 60 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"60. ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ।"

74. ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਉਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੈਣੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਖਿਆ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੁਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉਪਯੁਕਤ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

75. ਕੋਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅੰਤਿਮ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੱਚਾ ਮਾਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਈਧਨ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਜਲੀ ਪਲਾਂਟਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਮੋਨੋਪੋਲੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਖਾਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ, ਉਹ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ

ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਖਾਨਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਲਾ ਵੰਡਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਤਾਤਪਰਿਯ ਹੈ ਕਿ 'ਰਾਜ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮਾਦੀ ਸਰੋਤਾਂ' ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਵੰਡਿਆ' ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 31(ਬੀ) ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੌਵੀਂ ਸੂਚੀ ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ 10 ਅਗਸਤ, 1975 ਨੂੰ ਨੌਵੀਂ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੂਲ ਸੰਰਚਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ I.R. ਕੋਹਲੋ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 31ਬੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਰਾਬਰ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ 39(ਬੀ)

76. ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਬੜ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਪਟੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਕੋਲਾ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਸਮਨਵਿਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪ੍ਰੈਂਬਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਲੱਛਣ, ਭਾਵ, ਕੋਲਾ ਖਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਲਕੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਖਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖੋਦੇ ਗਏ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਆਮ ਭਲਾਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 1976 ਦੇ ਐਕਟ 67 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਖਾਨ ਪਟਟੇ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਖਾਨਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਅਤੇ ਅਵਿਗਿਆਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਨਕਾਰੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸੰਭਾਲ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਪਦਾ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਮੁਨਾਫੇ ਕਮਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਪਰ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੋਲਾ ਪਟਟੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਛੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਟੀਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਫਿਰ 1978 ਦੇ ਐਕਟ 22 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫਿਰ 1986 ਦੇ ਐਕਟ 57 ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 1993 ਦੇ ਐਕਟ 47 ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲਾ ਖਾਨਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 29.04.1976 ਨੂੰ ਹੋਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲਾ ਖਾਨਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਖਾਨਕਾਰੀ ਲਈ ਪਟਟੇ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਮਨਾਹੀ ਸੀ।

77. ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਕੋਲ ਮਾਈਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀ ਆਮ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸੀ, ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕੰਪਨੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਲਕੀਅਤ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸੀ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਥੇ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 324 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਲੇਖ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ, ਇਲਾਵਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ, ਆਮ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ,

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ' ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ, ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਲੇਖ 324 ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫੰਕਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਮੁਫਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕ੍ਰਿਤ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਂਗ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਲੇਖ 324 ਅਧੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ, ਜੋ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੁਗੋਪਾਲ ਨੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਹਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜੋ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

78. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਵਾਦ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਸ ਅਸੰਗਤੀ ਅਤੇ ਪਰਿਣਾਮਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 10-12 ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਨੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

79. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ 2002 ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਸਟੈਚਿਊਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ 'ਉੱਦਯੋਗ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਆਓ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝੀਏ। ਇੱਕ 'ਉਦਯੋਗ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਰੁਕੋ। 'ਵਿਅਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(l) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ, ਕੇਂਦਰੀ, ਰਾਜ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 617 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਦੀ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਹੈ, 'ਜੋ' ਜਾਂ 'ਜਿਸ ਨੂੰ' ਹੈ। ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਤਰਿਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਚਿਤ ਸ਼ਬਦ 'ਜਿਸ ਨੂੰ' ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ, ਸਟੋਰੇਜ, ਸਪਲਾਈ, ਵਿਤਰਣ, ਅਧਿਗ੍ਰਹਣ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ। ਸਾਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਸਮਾਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(i) ਵਿੱਚ ਸੇਲ ਆਫ ਗੁੱਡਜ਼ ਐਕਟ, 1930 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਿਤ, ਪ੍ਰੋਸੈਸਡ ਜਾਂ ਖੋਦੇ ਗਏ ਉਤਪਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

80. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ-ਦਾਤਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਉਦਯੋਗ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੋਰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

2(h) ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ 'ਉਦਯੋਗ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਵਰਿੰਟੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਹੈ। ਸਾਵਰਿੰਟੀ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਊਰਜਾ, ਮੁਦਰਾ, ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਕਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀਆਂ ਹਨ।

81. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੋਈ ਸਾਵਰਿੰਟੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੂਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਯਮਨ ਵਰਮਾ, ਦੋਵੇਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਸਾਵਰਿੰਟੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰਥੋਂ ਵੀ ਅਣਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ। ਪਹਿਲਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕੁਝ 'ਉਦਯੋਗ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਖਣਿਜ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਸਾਵਰਿੰਟੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

82. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਰਜਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ। ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੰਯੋਜਨ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

83. ਜਦੋਂ ਗੱਲ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਦਯੋਗਾਂ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵੀ।

84. ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਥੀਮ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4(1) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਜਾਂ ਸਮੂਹ 'ਆਪਣੀ' ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਧਾਰਾ 4(2) ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਾਨ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(r) ਵਿੱਚ 'ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਸੀਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੌਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(t) ਵਿੱਚ 'ਉਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤਪਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਉਪਯੋਗ ਕਾਰਨ ਬਦਲਣਯੋਗ ਜਾਂ ਬਦਲਣਯੋਗ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 2(s) 'ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ', ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਗੁਆਂਢੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ"। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਵੈਕਿਊਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਨਿਯਮਾਂ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ ਸ਼ਬਦ 'ਪ੍ਰਮੁਖ ਸਥਿਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧਤ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਤਾਕਤ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੂਗੋਲਿਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਬਜ਼ਾਰ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਕਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਬੰਧਤ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ "ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀਆਂ ਜਾਂ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮਾਰਕੀਟ"।

85. ਐਕਟ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19(4) ਵਿਚਾਰਣ ਯੋਗ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-66 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19(4) ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

86. ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਰਕ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਧਾਰਾ 19(4) ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਸਾਰੇ" ਜਾਂ "ਕਿਸੇ" ਵੀ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਕੋਈ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵੀ ਕਾਰਕ ਜੋ "ਕਿਸੇ" ਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਧਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਨੇੜੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(4)(ਜੀ) ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਏਕਾਧਿਕਾਰ" ਜਾਂ "ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ", ਚਾਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਰਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਨੋਟਿਸ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੰਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3, 5 ਅਤੇ 51 ਦਾ ਇਹ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 (4)(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਲੀਗ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

87. ਪਰ ਕੀ ਇਕ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 19(4)(ਗ) ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਸ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤ ਹੈ? ਇਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸੰਪੂਰਣ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕਾਰਕ ਚਾਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਾਲੇ ਗਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 19(4)(ਐਮ) ਦੀ ਅਨੰਤ ਵੱਡੀ ਬਾਕੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹੋਣ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੀ ਸੂਰਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਸਰਾਸਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਵਾਦੀ ਸੋਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

88. ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹੈ ਧਾਰਾ 19(4)(ਕ). ਇਹ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 19(4)(ਐਲ) ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਲਾਭ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਸਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਇਕ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਅਸੀਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਪਲਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 19(4)(ਐਲ) ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ “ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੇ ਉਦਯੋਗ ਦੁਆਰਾ।” ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 19(4)(ਗ) ਅਧੀਨ ਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣਾ ਕੇਵਲ ਇਕ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲ ਅਤੇ ਅਸਰ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਰੋਧੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਇਕ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 26 ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਲਈ ਧਾਰਾ 19(4) ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਧਾਰਾ 26 ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚ ਦਿੰਦੀ ਹੈ:

a. ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਕ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਇਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਲਾ।

b. ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ।

c. ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਮੋਸ਼ਨ ਉੱਤੇ।

89. ਧਾਰਾ 26 ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 26(2) ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੋਜਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਭੇਜਣੀ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਆਪ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 26(8) ਅਧੀਨ, ਜੇਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦਾ ਮੰਤਵ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 27 ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੈਨਲਟੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਦਯੋਗ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੇ। ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 28, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 31 ਕੁਝ ਸੰਯੋਜਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ V ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 36(2) ਅਧੀਨ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੇ ਪਾਸ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਧਾਰਾ 36 ਅਧੀਨ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 36(2) ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 36(3) ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਰਥਿਕ, ਵਪਾਰ, ਲੇਖਾਕਾਰੀ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਣ।”

90. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ ਯੋਗਤਾ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਪਾਰ, ਵਣਜ, ਕਾਨੂੰਨ, ਵਿੱਤ, ਲੇਖਾਕਾਰੀ, ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 15 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਬੰਧਨ, ਉਦਯੋਗ, ਜਨਤਕ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਸਮੇਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨੀਤੀ. ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਪੁਟ ਮੰਗਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵੀ ਹੈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਲਈ।

91. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਹ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 19(4) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ

ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 (2) ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4(2) ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੁਝ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਚੁੱਕਣਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 4 ਤੇ ਹੋਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 4(2), ਜੋ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਅ) ਤੋਂ (ਈ) ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 4(1) ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਜਨਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਧਾਰਾ 4(1) ਅਧੀਨ ਮਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦਾ ਸਮਾਪਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤਿਰਿਕਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸੁਝਾਵ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

92. ਧਾਰਾ 4(2) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 4(2)(ਅ) ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਖਰੀਦ ਜਾਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਕੀਮਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਦੀ ਲੁੱਟਖੋਰ ਕੀਮਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਹਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਗਲੇ, ਧਾਰਾ 4(2)(ਬੀ) ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਲਾਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

93. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 3 ਅਤੇ 5 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹੋਰ ਵੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ, ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਨੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੰਡਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਵੇ। ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਸੀ। ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਉੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਭਾਵ, “ਵੰਡ”, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਵੇ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਭਾਗ III ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੇਖ 12 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਰਥ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 36 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਲੇਖ 12 ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਧਿਆਇ 4 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 226 ਜਾਂ ਲੇਖ 32 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ।ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸੁਲਝਣਯੋਗ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ, ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਕੈਪਟਿਵ ਕੋਲ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖਰੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2)(ਏ) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਣ ਜਾਂ ਅਨਿਆਇਪੂਰਣ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਹ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਲੇਖ 39(ਬੀ) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਬੇਸ਼ੱਕ ਡਿਊਟੀ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਐਕਟ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ੍ਰੀ ਮਾਤ੍ਰਗੁਪਤਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਇਹ ਦਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰੰਤਾ ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਇਹ ਦਸਣਗੇ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ, ਕੋਲੇ ਵਰਗੇ ਖਨਿਜ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਬਲਿਕ ਟਰੱਸਟ ਅਤੇ ਇੰਟਰਜੈਨਰੇਸ਼ਨਲ ਇਕੁਇਟੀ ਵਰਗੇ ਸਿਧਾਂਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

94. ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਲਾਉਣੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਸੀਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਲਾਟਰ ਮਾਈਨਿੰਗ' ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਘੱਟ ਛੱਡਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਟਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2)(ਬੀ) ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਵੇਗਾ? ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਜੋਂ, ਆਰਟੀਕਲ 39(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਪਿੱਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕੀ ਇਹ ਨਾਇਨਸਾਫੀ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਲਈ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

95. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਹ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ, ਜੋ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਮਝਣਯੋਗ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਚਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਪਏ। ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਰਥਿਕ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਂਹ ਬਣਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸੀ। ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਸਮਾਨ ਉਤਪਾਦਿਤ ਕੀਤੇ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਵੀ ਭਾਰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਰਾਜ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੁਆਦ ਮਿਲਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਸੀ। ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਹੁਤ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕਰਾਧਾਨ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵਰਗੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਧੀਰੇ-ਧੀਰੇ ਵਧੀ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਮਰ ਵਧੀ, ਇਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਸ਼ਾਵਾਂ, ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵੀ ਵਧੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇਪਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਵਿਸ਼ਵ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਵਾਂ ਤੋਂ ਅਛੂਤੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਜੋ ਨੀਤੀਆਂ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਹਨ, ਉਹ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਹਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ ਨਾਲ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭੂਤਕਾਲ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰ

96. ਲੇਖ 39(b) ਵਿੱਚ 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਬੈਂਥਮਾਈਟ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। 'ਆਮ ਭਲਾਈ' ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮੇਂ, ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਉਸ ਦਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੌਮ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਾਂ ਨੇ ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ 'ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ' ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸੰਕਲਪ ਹੈ। ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇੱਕ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਅਤੇ ਸਮਝ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾਭਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਹਿਸ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਡਰਹੀਣ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਦੁਆਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪਿੱਛੋਕੜ ਹੈ। ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ, ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੰਡਾਰਾਂ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ। ਪਰਮਿਟ ਰਾਜ, ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਰਥਿਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੇ ਤੀਬਰ ਨਿਯਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਲਈ ਚੀਖਾਂ ਮਾਰੀਆਂ। 1991 ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਪੈਰਾਡਾਈਮ ਸ਼ਿਫਟ ਲਈ ਮੰਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਐਕਟ ਇਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜਿਹੜੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਅਨੋਖੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵੇਸ਼ਨਾ ਇੱਕ ਹੱਲ ਵਜੋਂ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵੇਸ਼ਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਦਰਸ਼ਨਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਐਕਟ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਵੀਨ ਵਿਚਾਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੌਮ ਗਣਰਾਜ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੁਣ ਉਹ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਸੀ, ਸੰਸਦ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਾਣਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਚਿਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਸੁਹਿਰਦ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਮੁਕਤ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜੋ ਕਿ ਐਂਟੀ-ਕੰਪੀਟੀਟਿਵ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਅਤੇ ਸੰਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਨ? ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਿਵੇਂ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ. ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ, 'ਐਕਟ' ਕਰੇਗਾ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਆਮ ਚੰਗੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਟੀਚਾ ਵੀ ਹੈ।

97. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਰਵਰੀ, 2007 'ਚ ਕੋਲਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(4)(g) 'ਚ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਵਾਲਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੂਬਾਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੈ। ਰਾਘਵਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਅਮੂਲ ਇਨਪੁੱਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

98. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਵੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 'ਉਦਯੋਗ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਵਰਿਨ ਫੰਕਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਪਰ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਜੋ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਰਾਜ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ। ਐਕਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਿਸਮ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਛੋੜਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਮ.ਆਰ.ਟੀ.ਪੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਉਹ ਤਰਕਾਂ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 39(b) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

99. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਚਛੇਦ 31ਬੀ ਅਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 31ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਛੂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਇਸ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਿ ਉਹ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਥੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਅਨੁਚਛੇਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ 'ਰਾਜ' ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 12 ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 36 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਾਧਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਭੇਦਭਾਵਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 226 ਅਧੀਨ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਸੰਭਵ ਹੈ।

100. ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 60 ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਤਬ ਮਹੱਤਵਹੀਣ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਇਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਐਸਕੇ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਲਿਕੁਇਡੇਟਰ23$_{SUPERSCRIPT}$ ਅਤੇ ਸਨਵਰਮਲ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਵਾ ਕੋਆਪ. ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੋਸਾਇਟੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ24$_{SUPERSCRIPT}$ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹਨ। ਸਨਵਰਮਲ ਕੇਜਰੀਵਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਰਾਏ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15ਏ ਅਧੀਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੋਸਾਇਟੀ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 91 ਇੱਕ ਫਲੈਟ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

101. ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰੋਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਐਕਟ, 1952 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11ਏ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 529ਏ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ 529ਏ ਅਧੀਨ, ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਬਕਾਏ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਪੀਐਫ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਈਪੀਐਫ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(2) ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਰਕਮ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਰਜ ਹੋਵੇਗੀ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਐਕਟ, ਭਾਵ, ਕੰਪਨੀਆਂ ਐਕਟ, 1956 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈ ਨਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪ੍ਰਬਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰੇ-42 ਅਤੇ 44 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਿਆ:

"42. ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਕਾਨੂੰਨ ਯਾਨੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 529-ਏ(1) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਯਾਨੀ ਈ.ਪੀ.ਐਫ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(2) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲੋਜ਼ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਕਰਸ਼ਕ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਈ.ਪੀ.ਐਫ. ਐਕਟ ਵਿੱਚ 1973 ਵਿੱਚ ਐਕਟ 40 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਯੋਕਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੇਣਯੋਗ ਬਕਾਇਆ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸੰਪਤੀ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਉਣਾ ਅਤੇ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਸੂਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, 1985 ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੋਧ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਹਰੇਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਰੀ ਪਾਸੂ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 529-ਏ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 529(3)(ਬੀ) ਅਤੇ 529-ਏ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖੀ ਹੈ।

"44. ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੋ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਸਪਸ਼ਟ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।"

102. ਜਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 529ਏ ਨੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪਸੰਦੀਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦਕਿ ਈ.ਪੀ.ਐਫ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ।

103 ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਐਕਟ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਗੱਲ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਅੱਗੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ।

104. ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

105. ਅਸ਼ੋਕਾ ਸਮੋਕਲੈਸ ਕੋਲ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੋਲ ਦੀ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ ਲਈ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ 01.12.2006 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਕੋਲ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਸੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗੇ ਜਾ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“106. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ IV ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਹ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ।

109. ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੰਗ ਅਤੇ ਸਪਲਾਈ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਾਦ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਉਤਪਾਦਕ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਤਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਾਦ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਪਲਾਇਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗਤਾ ਨੂੰ ਮਾਲ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਭੋਗਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

106. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-111 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“111. ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਮਾਤਾ/ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਮਾਰਜਿਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਉਚਿਤ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਥੇ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਈ-ਨਿਲਾਮੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੈਥੋਡੋਲੋਜੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਲੇ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੇਰੀਏਬਲ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਕੋਲੇ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਸੰਭਵ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ... .

107. ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਲਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਫਰਵਰੀ, 2007 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਲਾ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਕਿ ਕੋਲਾ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਸਾਧਨ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜੋ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-111 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

108. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“113. ਰਾਜ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਦਯੋਗ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ; ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਮਿਸਿਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ। (ਦੇਖੋ ਬਲੂਬਾਰੋ ਸ਼ਾਂਤਾਰਾਮ ਮੋਰੇ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਹਾਊਸਿੰਗ ਬੋਰਡ [ਏਅਰ 1954 ਐਸ.ਸੀ. 153 : 1954 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 572] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 577, ਦ੍ਵਾਰਕਾਦਾਸ ਮਾਰਫਤੀਆ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਬਨਾਮ ਬੋਰਡ ਆਫ ਟਰੱਸਟੀਜ਼ ਆਫ ਦ ਪੋਰਟ ਆਫ ਬੰਬਈ [(1989) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 293 : (1989) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 751] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 760, 762 ਅਤੇ ਪਥੁੰਮਾ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ [(1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 537] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੰਨਾ 545।)”

109. ਹੋਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-115 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕਾਧਿਕਾਰ ਹਨ”।

110. ਇਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-118 ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਵਿਤਰਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਇੱਕਾਧਿਕਾਰ ਮਾਣਿਆ।

111. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-167 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

“167. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਚਿਤ ਮੁਨਾਫਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁਨਾਫਾਖੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।”

112. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-193 ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ:

“193. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੇ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੀਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵੈਧ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਬਦਲਾਅ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੈ; ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਬਦਲਾਅ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਕੋਲਾ ਦੇ ਅਸਲ ਉਪਭੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਦੇ ਉਪਰੰਤ। ਜੇ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦ ਹਨ। ਪਰ ਇਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਯੋਜਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਓਪਨ ਸੇਲਜ਼ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਲਾ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਬਦਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ। ਈ-ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਜਾਂ ਈ-ਟੈਂਡਰ ਸਵਾਗਤ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਲਈ ਵੱਧ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

113. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਲ. ਅਬੂ ਕਾਵੂਰ ਬਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ26 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਜਨਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਵਾਜਾਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਾਰਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ27 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਸਟਿੰਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰੋਤ ਦਾ ਵੰਡ ਕਰਨਾ ਸੀ। (ਦੇਖੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-32)

114. ਅਸੀਂ, ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਸ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਲਾ ਅਣਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-39 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਖਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

115. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗਨਾਥਾ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ28 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵੰਡ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਾਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 39(ਬੀ) ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਦਾ ਵੰਡ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ।

116. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਾਮਨ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ29SUPERSCRIPT ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਚਛੇਦ 39(ਬੀ) ਅਤੇ 39(ਸੀ) ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਚਛੇਦ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਹਿਲਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚੁਣੌਤੀ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

117. ਕੋਲੇ ਦੀ ਵੰਡ ਆਮ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਮਾਥਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ30SUPERSCRIPT ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਮ ਭਲਾਈ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਦਰਭ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਵੰਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਹਿਲ ਅਧੀਨ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਮੀਆਂਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਕਰਨਾ ਆਮ ਭਲਾਈ ਤੋਂ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਕਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਵੇਗਾ।

118. ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਬਚਾਅ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਹੈ।

119. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਹਨ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਫੋਰਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੋਲ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲਰ ਜਿਥੇ

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰਾਹਤ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਓ ਮੋਤੁ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਹੈ।

120. ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕਾਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਚਾਹੇ ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੀਮਤਾਂ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਵੇ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹਨਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਸਚਾਈ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਰਟੀਕਲ 36 ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇਣ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਅਨਿਆਇਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਵਰਨਾਂ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭੇਦਭਾਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਮਾਨਕ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਚਿਤਤਾ ਦੇ ਮਾਨਕਾਂ ਅਤੇ ਭੇਦਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫੋਰਮ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਹ ਮਾਹਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀਮਤੀ ਇਨਪੁਟ ਵੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਕੁਝ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਜਾਂਚ ਮਹਾਨਿਰੀਕਸ਼ਕ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ

121. ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਐਕਟ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"28 (1) ਕਮਿਸ਼ਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਦਯੋਗ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਾ ਕਰੇ। (2) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਾਮਾਨਿਆਤਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾਮਤ:— (a) ਜਾਇਦਾਦ, ਅਧਿਕਾਰ, ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਜਾਂ ਵੇਸ਼ਵਾਸ; (b) ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਇਤਵ ਜਾਂ ਦਾਇਤਵ ਦੇ ਘਟਾਉ ਜਾਂ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ; (c) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੇਅਰਾਂ, ਸਟਾਕਾਂ ਜਾਂ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਦੀ ਰਚਨਾ, ਅਲਾਟਮੈਂਟ, ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ; 48(d) [ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2007 ਦੁਆਰਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ] (e) ਇੱਕ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ; (f) ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭ

122. ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੇਸਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ, ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵੇਸਟਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ। ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ, ਵੇਸਟ ਹੋਏ ਮਨਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸੁਪਰਿੰਟੈਂਡੈਂਸ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼, ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਵੇਸਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੋਵੇਗਾ।

123. ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜੋ ਹੋਰ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 28(2) ਵਿੱਚ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 60 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਮ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨੋਟੇਬਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੈਕਸ਼ਨ 28(1) ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ, ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ, ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਐਕਟ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰ ਤੇ, ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜੋ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਨੂੰ ਵਿਭਾਜਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣਾ, ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਆਮਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਤਫਾਕਾਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 28 ਇੱਕ ਉੱਦਮ ਦੇ ਵਿਭਾਜਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਜਾਲ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ।

124. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 54 ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਜੋ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਛੋਟ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਫਿਰ ਜਨਹਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੇਕਰ ਜਨਹਿਤ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਲ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਬੇਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ।

125. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਨੈਸ਼ਨਲਾਈਜੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਐਕਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਹਨ।

126. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਲੰਬਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅੰਤਰਿਮ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਜੁਲਾਈ, 2023 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਵਮਾਨਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੁਲਾਈ, 2023 ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 66587 ਦੇ 2017 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate